

Onderwijs moet particuliere hulp zoeken

Scholen missen vaak de deskundigheid om de leerproblemen van kinderen op een goede manier aan te pakken. De moeilijkheden waar zij tegenaan kunnen lopen, blijken uiterst gevarieerd. Het is dan ook niet verwonderlijk dat ouders steeds vaker contact zoeken met gespecialiseerde instellingen.

door
Ofkje Teekens en Kees Paling

Menige ouder met schoolgaande kinderen zal opgeschrikt zijn bij de recente berichtgeving over het verslag van de Onderwijsinspectie over het schooljaar 2003/2004. Aan het eind van groep 8, zo constateert de inspectie, leest tien procent van de leerlingen nog steeds op het niveau van begin groep 6. En van de schoolverlaters van 16-19 jaar kan zeven procent nog steeds niet goed genoeg lezen om zich zelfstandig te kunnen redden in onze samenleving. Schokkend, noemt de Onderwijsinspectie dat te

recht. Maar dat wordt het nog meer wanneer je dit gegeven afzet tegen een van de conclusies van het recente SCP-onderzoek onder kinderen van 0-12 jaar. In dat onderzoek gaf maar liefst 95 procent van alle ouders aan dat hún kinderen gemiddeld of hoger scoren op school. Dat kan dus niet en het is dus gewoon wachten op problemen, conflicten en misverstanden tussen ouders en leerkrachten. Het is al verschillende malen voorgekomen dat ouders en scholen elkaar in de rechtbank zagen voor het beslechten van hun conflict over leerachterstanden van hun kind.

Aan de goede bedoelingen van ouders en leerkrachten hoeft niemand te twifelen. Alleen blijkt in de praktijk meer dan eens dat er over leesachterstanden nogal wat misverstanden bestaan. Zo wordt nog te vaak onderschat hoezeer een eenmaal opgelopen achterstand doorwerkt in de hele schoolloopbaan. Een kind dat aan het eind van de basisschool het 'technisch' lezen (van letters woorden en van woorden zinnen maken) onvoldoende beheerst, komt niet toe aan het 'begrijpend lezen', waardoor ook problemen ontstaan met vakken als geschiedenis

en aardrijkskunde, alsook met 'lees-sommen' bij rekenen. Ook kost het lezen van de opgaven repetities en overhoringen zoveel tijd dat deze proefwerken nooit naar behoren kunnen worden afgerond. Eenmaal op de middelbare school groeien deze problemen het kind boven het hoofd en gaan ze vaak samen met toenemende gevoelens van onzekerheid en faalangst. Het is echter te simpel de aanvankelijke leesachterstand aan de school te wijten. In zeer veel gevallen is de achterliggende oorzaak een leerprobleem, zoals dyslexie, concentratieproblemen, ADHD, etc. Zo kan ruim eenderde van alle leesproblemen op de basisschool worden teruggevoerd tot een vorm van dyslexie.

Behandelingsplan

Wat men de school wellicht deels kan verwijten is dat de problemen niet bijtijds zijn gesignaleerd. De inspectie concludeert dan ook dat 'op te veel scholen leesproblemen niet tijdig opgemerkt en niet systematisch genoeg aangepakt worden'. Afgezien van dyslexie (waar de laatste jaren veel aandacht aan is besteed) is er op scholen nauwelijks sprake van behandelingsplannen

bij leerproblemen zoals ADHD, autisme en problemen met rekenen. De vraag is echter of ouders dat de school kunnen aanrekenen.

Leerkrachten op de basisschool zijn namelijk niet opgeleid om de soms complexe leerproblematiek te onderkennen, terwijl men onvoldoende middelen heeft voor onderzoek (schoolbegeleidingsdiensten zijn vergeleken met particuliere instituten duur en soms ook traag) en die ene remedial teacher per school kan de probleemleerlingen evenmin alle aandacht geven. Ouders zoeken daarom steeds vaker hun heil bij de markt (remedial teacher en/of onderzoeksinstituut) en dat zou voor menige basisschool ook een oplossing kunnen zijn.

Dit is eens te meer het geval nu scholen de komende drie jaar in steeds mindere mate verplicht zijn om hun onderzoek en advies bij de schoolbegeleidingsdiensten in te kopen. Deze vorm van gedwongen winkelnering wordt afgebouwd, zodat scholen zich op de markt kunnen begeven voor goedkopere en efficiëntere alternatieven. Zij kunnen daarbij een voorbeeld nemen aan de situatie in het voortgezet onderwijs, waar

vaak al geruime tijd nauwe samenwerkingsvormen bestaan tussen scholen en particuliere instituten voor onderzoek, remedial teaching en huiswerkbegeleiding. Daarbij worden brugklasleerlingen getest op lees- en leerproblemen, worden adviezen verstrekt voor verdere begeleiding, waarna deze soms op school en soms op het instituut kan plaatsvinden. Er is deskundige begeleiding voor faalangstproblemen en sociaal-emotionele problemen, er zijn onderzoeken mogelijk bij profielkeuzetwijfels, en er kan kennisoverdracht plaatsvinden aan mentoren, jaarcoördinatoren en vakdocenten. Een soortgelijke samenwerking tussen basisscholen en particuliere instituten zou een uitweg kunnen zijn voor de achterstandsproblemen op scholen. Een dure oplossing hoeft dat niet te zijn, zeker wanneer men bedenkt hoeveel problemen (en daarmee kosten) hierdoor juist kunnen worden voorkómen.

Ofkje Teekens en Kees M. Paling zijn onderwijskundige resp. socioloog. Samen schreven zij 'Als je kind een leerprobleem heeft; ervaringen uit de praktijk van huiswerkbegeleiding en remedial teaching'.